

GEZONDHEIDSTOESTAND VAN DE EIK IN EUROPA

De gezondheid van de eik baart ons zorgen. Op de eerste studiedag over de "koning van ons bos" heb ik verteld dat de problemen met de gezondheid van de eik zich in ons hele land voordoen. Uit recentere publikaties en een onlangs gehouden enquête is gebleken dat soortgelijke problemen voorkomen in het gehele verspreidingsgebied van de eik.

Naar aanleiding van een bijeenkomst in Hongarije over eikensterfte, georganiseerd door de European Plant Protection Organisation, en een bezoek aan betrokken onderzoekers in Oostenrijk volgt hier een beknopte stand van zaken met betrekking tot de genoemde problematiek.

Uniform aantastingsbeeld

Uit de landelijke verslagen, die op het EPPO-congres werden gepresenteerd, de bijbehorende illustraties en de veldbezoeken (in Noord-Hongarije en het oostelijke deel van Oostenrijk) is in de eerste plaats duidelijk geworden dat zowel de zomereik als de wintereik in hun hele verspreidingsgebied problemen kennen. Ook andere eikensoorten, zoals *Quercus cerris* en *Quercus pubescens* vertonen problemen. In West-Europa lijken de problemen iets incidenteler en in het algemeen wat minder ernstig dan in de oostelijke landen. Denemarken was het enige vertegenwoordigde land waar geen sprake is van "oak-decline".

In de tweede plaats viel mij op dat het aantastingsbeeld in het algemeen veel overeenkomst vertoont: slechte bladbezetting, ingestorven eindscheuten, takken en kroondelen, afgestoten twijgen, waterlotvorming aan de

stam en in de kroon, dode plekken en banen in de bast zijn algemene symptomen. Ook het sterftepercentage (meestal < 15% van stamtaal, soms meer en individuele uitschieters) en sterftepatroon (meestal verspreid individuele bomen, soms in groepjes)

zijn in de meeste landen gelijksoortig.

Oorzaken hypothetisch

Ook de gedachten over de oorzaken van de problemen vertonen veel overeenkomst. Samengevat denkt men dat droogte (over langere en kortere peri-

oden), stagnerend grondwater, vorst, herhaalde ontbladering door insecten of een combinatie hieruit de predisponerende factoren zijn geweest, die de eiken gevoelig hebben gemaakt voor aantasting door schimmels. In West-Duitsland en Polen maakt net als bij ons vorstschade deel uit van de verklaring, in de andere landen wordt vooral de nadruk gelegd op droogte. Milieuverontreiniging wordt soms als predisponerende faktor gezien, nooit als enige primaire oorzaak.

De honingzwam (*Armillaria spec.*) wordt het meest genoemd als secundaire "killer". Verder komen verschillende *Ophiostoma*-soorten, die soms vaatverstopping veroorzaken, voor en *Diplodiasoorten*, die taksterfte veroorzaken. Ook de rol van *Ophiostoma*-soorten is dus secundair. Er zijn aanwijzingen dat *O. roboris*, waaraan men met name in Rusland en Roemenië een belangrijke rol toedacht, synoniem is aan de in Westeuropa voorko-

mende *O. piceae*. Deze laatste troffen wij ook (met een geringe bezetting) aan op dode en afstervende eiken in Nederland. Er heerst echter veel onduidelijkheid omtrent de taxonomie van deze schimmels. De EPPO zal internationale samenwerking ter oplossing van de taxonomische problemen bij de *Ophiostoma*'s stimuleren.

Stabilisering

In verscheidene landen blijken de problemen zich momenteel te stabiliseren. In enkele landen blijkt het sterftepercentage net als in ons land in 1985/1986 het hoogst te zijn geweest en sindsdien af te nemen. In Hongarije is het aantal aangetaste bomen sinds 1983 afnemend. In Frankrijk wordt de situatie op dit moment al niet meer abnormaal genoemd.

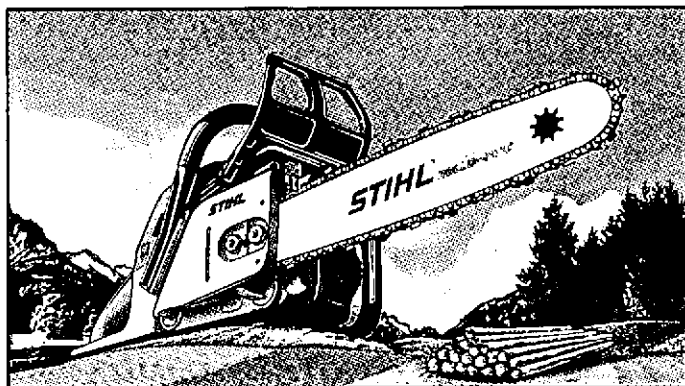
Een belangrijke opmerking hierbij is dat in veel landen het percentage ongezond uitziende bomen ook nu nog hoog is.

Onderzoek

Uit het vele onderzoek dat reeds verricht is, blijkt o.a. hoe moeilijk het is de werkelijke rol van de genoemde predisponerende factoren achteraf te bepalen. Er bestaat grote behoefte hier meer inzicht in te krijgen. Dit geldt niet alleen voor lucht- en bodemverontreiniging maar ook voor traditionele factoren zoals droogte en vorst.

Naast monitoring lopen momenteel nog verschillende onderzoeken, die ook voor ons land van belang kunnen zijn. In Oostenrijk heeft men een uitgebreid onderzoeksplan opgezet, in samenwerking met Hongarije en Tsjechoslowakije uit te voeren en gecoördineerd door de Universität für Bodenkultur te Wenen.

Naast het lopende onderzoek (waarnemingsreeks, relatie met insectenvraat, bemestingsproeven) hopen wij dit jaar nog te kunnen starten met een onderzoek naar verbanden tussen eikensterfte en de waterhuishouding.

*De
motorzaag
van de
toekomst is
nu leverbaar*

Meer vermogen - Meer veiligheid - Meer efficiency

*STIHL-techniek
een voorbeeld voor de
constuctie van moterzagen.*

STIHL[®]
Nr. 1 Wereldwijd